

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Dvbivm II. quid Status, Distractio, Ampliatio, Determinatio, & Appellatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

CL. Dixi *sepe*, quia, ubi in propositione universalis prædicatum est genus, aut differentia generica &c., non recte descenditur copulativè à prædicato ad ejus inferiora, ut patet ex hac propositione, *omnis homo est animal*; non enim recte dicitur, *ergo omnis homo est omne animal*, cum tamen omnivoci copulativè sumptæ liceat præferre signum *omne*, ut in allata propositione, *omnis homo est rationalis* fit; nam recte dicitur, *omnis homo est omne rationale*. 3. denique, etiam communiter docetur particulas exclusivas *Solus*, *Tantum*, & Similes, facere ut subjectum propositionis exclusivæ sumatur disiunctim; fieri tamen potest, ut sumatur disiunctivè, ut hic *solus homo est philosophus*, *ergo vel Aristoteles est philosophus*, *vel plato est philosophus*.

CLII. Ratio 2. est quod hæc attentio sit longè facilior, quam signa, quæ adferri solent; nam ut experientia docet, ista signa obruunt memoriam; & minus certa sunt, ut constat ex prima ratione.

CLIII. Dices, ergo superflua sunt signa, & frustra tradita.

CLIII. Respondeo negando consequentiam, quia non diximus ad ea nullo modo debere attendi, sed non tantum, quantum ad modum significandi terminorum. Deinde si benè expurgentur ab omni fallacia, multum prodesse possunt iis, qui sunt felices memoriæ. II.

CLIV. A voce simpliciter sumpta quandoque descenditur ad particularia.

CLV. Ratio est: quia voces *homo* & *animal* in hac propositione, *homo est animal*, sumuntur simpliciter, & sub iis sic descenditur ad particularia, *ergo Petrus est hoc animal*, *ergo Paulus est hoc animal* &c. Vide definitionem suppositionis simplicis supra.

III.

CLVI. A voce materialiter sumpta non descenditur ad particularia, nisi suppositionem materialem latius sumas, puta ut est media inter materialem & formalem, vel prout est materialis & formalis simul. Ut ly *vox* hic, *omnis vox est nomen* ergo hæc vox est nomen.

CLVII. Ratio Regulæ est, quia vox, à qua descenditur ad particularia, debet dicere directum ordinem ad particularia significata; vox autem materialiter strictè sumpta, ut patet ex ejus definitione, ad sua significata directum ordinem non dicit.

IV.

CLVIII. Non licet descendere à terminis non distributo in antecedente ad distributum in consequente, ut *aliquis homo scribit*, *ergo omnis homo scribit*. Nam, præterquam quod consequens in bona argumentatione debeat contineri in antecedente (quod hic non fit) patet illationem esse falsam ob limitationem subjecti per prædicatum *scribit*.

V.

CLIX. Ab universali distributo ad particulare benè sequitur, ut *omnis homo est rationalis*, *ergo Petrus est rationalis*.

CLX. Petes, quotuplicia sint signa, sive voces, quæ terminis categorematicis superaddita, eorum suppositionem & significationem modificand.

CLXI. Respondeo esse multiplicia: alia enim sunt affirmativa, ut *omnis*, *aliquis*; alia negativa, ut *nullus*, *neuter*; alia universalis, ut *omnis*, *nullus*; alia particularia, ut *aliquis*, *aliquis non*: de horum signorum potestibus seu virtutibus alii prolixius, nos verò quantum utilitas fuisset, aliquid de illis inter Signa Descensuum attulimus.

D V B I V M V I.

Quid Status, Distractio, Ampliatio, Determinatio, & Appellatio.

RESOLUTIO I.

CLXII. Dico 1. Status, qui à stando in tempore per copulam significato dicitur, est acceptio vocis pro re ut existente in ea temporis differentia, quæ per copulam ordinariam importatur; ut *paries est albus*, ubi status est præsentis temporis; potest tamen etiam esse præteriti, ut hic *Petrus fuit occisus*, & futuri, ut *Antichristus nascetur*.

CLXIII. Dixi copulam ordinariam, quia extraordinariæ & accessoriæ non habetur ratio; ut hic, *Petrus est videns hominem*, *qui est albus*; ultimum est est copula extraordinaria & accessoria, cujus proinde in ordine ad statum non habetur ratio.

CLXIV. Nota, propositiones accidentales contingentes posse habere statum, ut hæc, *paries est albus*; quia tantum verum est, *paries qui est, est albus*; haud verò *paries qui fuit, vel erit*: non tamen omnes, quia hæc, *Petrus est mortuus*, *domus est combusta*, non habent statum; nam falsum est, *Petrus qui est, est mortuus*; *domus que est, est combusta*: Sed habent distractionem, ut statim patebit, quia *Petrus qui fuit, est mortuus*; *domus que fuit, est combusta*.

CLXV. Nullæ essentielles possunt habere statum, quia veritas illarum à nullo tempore pendet, sed est æterna; unde dicuntur absolvi à tempore, & solam connexionem essentialem prædicati cum subjecto importare; veritas verò propositionum, habentium statum pendet à determinato tempore, ut patet ex definitione Status.

RESOLUTIO II.

CLXVI. Dico 2. Distractio est acceptio vocis pro re ut existente in alia temporis differentia, quam importet copula ordinaria; ut *Petrus est mortuus*; *domus est combusta*; *Cæci vident*. Solum enim petrus, qui fuit est mortuus &c.

RESOLUTIO III.

CLXVII. Dico 3. Ampliatio est acceptio vocis pro re ut existente in pluribus temporis differentiis, quam per copulam ordinariam importentur; ut *Petrus studuit*, scilicet, *qui est, vel fuit*.

CLXVIII. Hæ propositiones, *album fuit nigrum*, *senex fuit puer*; *fructus erit flos*: In rigore quidè sunt falsæ, quia album ut album nullo tempore fuit nigrum, nec manens album potuit esse nigrum: Deinde senex ut senex numquam fuit puer, id est, senex numquam fuit senex simul & puer: denique fructus ut fructus, seu manens fructus, numquam erit flos; citrà ampliacionem verò talis est istarum propositionum sensus: illæ tamen propositiones per ampliacionem veræ sunt, cujus

CLXIX. Ratio 1. est: quia in propositione, cujus copula ordinaria est præteriti temporis, subjectum ampliatur ad præsens & præteritum, ac proinde duarum primarum propositionum hic est sensus, *album quod est, vel fuit, fuit nigrum*; *senex qui est, vel fuit, fuit puer*.

2. Quia

CLXX. 2. Quia subjectum propositionis, cuius copula ordinaria est futuri temporis, ampliatur ad præsens & futurum, ac proinde ultimæ propositionis hic est sensus, *fructus qui est vel erit*, scilicet in mense Iulio, *erit flos*, puta in mense Iunio, quod est apertè verum; simili sensu dic hanc propositionem esse veram *meretrix erit virgo*.

CLXXI. Adverte pro communi regula Statûs, distractionis & ampliationis, maxime attendendum ad modum loquendi & tempus, quo verum est, id quod affirmatur vel negatur: nam quod aliqui tradunt pro regula impliationis subjectum propositionis, cuius copula ordinaria est futuri temporis, ampliari ad tempus præsens & futurum, non semper verum est; ut hic, *Antichristus nascetur*; Antichristus enim *qui est*, non nascetur.

RESOLUTIO IV.

CLXXII. Dico 4. Determinatio est restrictio termini à majori ad minorem significationem per adjunctionem vocis determinativæ voci determinabili; ut *animal homo est rationale*, ibi *animal* superius per *hominem* suum inferius determinatur; quo enim aliquid magis recedit ab hæcitate, eò per plures differentias est determinabile; & è contrà, quo aliquid magis recedit à nudo, conceptu entis, eò magis determinatum est. Determinationes autem sunt variæ, ut hic, *homo debilis labitur*, substantivum per adjectivum determinatur; *equus patris est tardus*, ibi per casum obliquum.

CLXXIII. Dixi, ad minorem significationem, quia determinatio principaliter stat pro restrictione, quæ est coarctatio termini à majori ad minorem significationem: sumitur tamen aliquando pro diminutione, quæ est coarctatio termini ab absoluta significatione ad significationem secundum quid, per additionem alicujus dictionis; ut, *ethiops est albus secundum dentes*: Item etiam pro alienatione, quæ propter vocem additam est termini à propria ad impropriam significationem translatio; ut, *Leo marmoreus, canis pictus*.

RESOLUTIO V.

CLXXIV. Dico 5. Appellationem ferè confundi cum prædicatione, quia est quædam determinatio vocis substantivæ per adjectivam, ut *Ioannes est magnus Philosophus*: Multi multas tradunt regulas, ut dignoscant an *ly magnus* appellet *Ioannem*? ut sit sensus, *Ioannes, qui est magnus, est philosophus*; an verò *Philosophia*? ut sit sensus, *Ioannes est magnus Philosophia*: sed illæ sunt superflue, cum id ex tono, & modo, quo propositio profertur, & alius præsentibus circumstantiis facillimè dignosci possit.

Nota tamen inter argumentandum non licere mutare appellationem, transendo ab appellatione prædicati ad appellationem subjecti; nam, non sequitur, *Ioannes est magnus Philosophus*, supposito quod *ly magnus* appellet *Philosophiam*, ergo *est magnus*. Committitur etiam æquivocatio in voce *magnus*.

DISPUTATIO III.

De Argumentatione & ejus Speciebus.

CLXXVI. Q Via propositiones sunt prima Argumentationis elementa; propositionum verò Signum, Nomen, Verbum & Oratio: circa hæc dubia nonnulla sunt antequàm de illis agamus, præmittenda. quare sit

DVBIVM I.

Quid Signum & Quotuplex.

CLXXVII. A Ntè Resolutionem. Suppono signum hic spectari prout commune est naturali & artificiali sive ex instituto: formali & instrumentali, in quæ passim dividitur; alioqui, si restringatur ad nonnulla rerum naturalium instrumentalia signa, rectè definitur ab August. lib. 2. de Doctr. Christ. cap. 1. *Id quod præter speciem quam sensibus ingerit, in alterius rei cognitionem venire nos facit*: quia illa sola speciem sensibus ingerunt. Hoc supposito sit

RESOLUTIO I.

CLXXVIII. Dico 1. signum prout commune est &c, rectè definitur, quod *cognitum ducit nos in cognitionem alicujus*.

CLXXIX. Dixi, quod *cognitum*, puta ut *quo* vel ut *quod*; quia si formale, est semper ut *quod* cognitum, sive cognitio alterius materialis aut spiritualis. Si

instrumentale, quæ tale semper cognoscitur ut quod, ut infra monstrabitur.

CLXXX. Dices, *ly cognitum* est superfluum in definitione ista, sufficitq; signum in genere cum P. Ariaga Logicæ disp. 13. Sect. 1. hoc modo definire: *signum est id quod in alicujus rei cognitionem venire nos facit*. ergo &c.

CLXXXI. Respondeo 1. negando assumptum pro prima parte; quia, ut statim dixi, omne signum ut cognitum, saltem ut *quo*, ducit nos in cognitionem alicujus.

CLXXXII. Respondeo 2. etiam negando assumptum pro secunda parte: vel enim illud *id quod*, facit nos, id est, intellectum nostrum, venire in cognitionem alicujus rei ut cognitum, vel non ut cognitum? non secundum, quia cum intellectus non nisi cognoscendo moveatur & fiat veniens in cognitionem; sic ut ipsius moveri & in cognitionem venire sit cognoscere, nihil potest facere intellectum nostrum venire in alicujus rei cognitionem, nisi cognitum: Si primum, habemus intentum. Deinde da visionem labari rubri nos ducere in cognitionem vini rubri venalis; peto an visio labari non magis per se cognita, quam labarum per se sit cognitum, ducat nos in cognitionem vini rubri venalis? an per se cognita ut *quo*? si primum, non magis, ut patet, nos ducit in cognitionem vini rubri venalis, quam labarum per se cæcos in cognitionem illam ducat: si secundum, habemus intentum. An autem omnis cognitio, etiam materialis, sit supra seipsam reflexa: parum